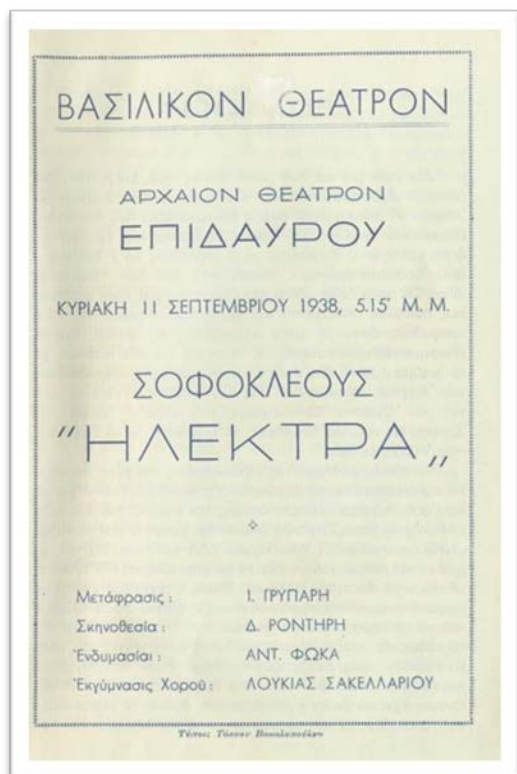

Η πρώτη παράσταση αρχαίου δράματος στην Επίδαυρο – 11 Σεπτεμβρίου 1938

<https://youtu.be/1uhzzvhgmWk> (video)

EPT - ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ 12/09/23
Σύνταξη Κωνσταντίνα Τασιοπούλου

Στις **11 Σεπτεμβρίου 1938**, ογδονταπέντε χρόνια πριν, **ανοίγει το αρχαίο θέατρο της Επίδαυρου στο κοινό** με την **πρώτη παράσταση αρχαίου δράματος**, στα νεότερα χρόνια, από το **Εθνικό Θέατρο**, με την τραγωδία **«Ηλέκτρα» του Σοφοκλή**, σε μετάφραση Γιάννη Γρυπάρη, σκηνοθεσία Δημήτρη Ροντήρη και με πρωταγωνίστρια την **Κατίνα Παξινού**. Η μουσική ήταν του Δημήτρη Μητρόπουλου, τα κοστούμια του Αντώνη Φωκά και η χορογραφία της Λουκίας Κωτσοπούλου. Στην παράσταση έπαιζαν ακόμη οι ηθοποιοί: **Θάνος Κωτσόπουλος (Ορέστης), Ελένη Παπαδάκη (Κλυταιμνήστρα), Βάσω Μανωλίδου (Χρυσόθεμις), Νικόλαος Ροζάν (Παιδαγωγός)** και άλλοι. Η ίδια παράσταση είχε δοθεί δύο χρόνια νωρίτερα στο Ωδείο Ηρώδου του Αττικού.

Η αναβίωση του αρχαίου δράματος το 1938 συνδέθηκε με την πρωτοβουλία του μεγάλου θεατρικού σκηνοθέτη Δημήτρη Ροντήρη, μόνιμου συνεργάτη του Εθνικού, και στη γιγαντιαία του προσπάθεια να μεταφερθεί η τραγωδία σε ανοιχτό χώρο, ως αναπόσπαστο κομμάτι του τελετουργικού χαρακτήρα του αρχαίου θεάτρου. Τότε η **Επίδαυρος** δεν είχε πολλές παροχές όπως για

παράδειγμα σκηνικά και φωτισμό, έτσι η παράσταση ανέβηκε κάτω από το φως του αργολικού απογευματινού ήλιου με μεγάλη λιτότητα. Ο Ροντήρης ανέβασε την παράσταση δίνοντας έμφαση στην υποκριτική των ηθοποιών, στην εκφορά του αρχαίου ποιητικού λόγου και στο ρυθμικό στοιχείο της παράστασης.

Τη διοργάνωση της ιστορικής εκείνης παράστασης είχε αναλάβει η Περιηγητική Λέσχη και ήταν το ξεκίνημα ενός θεσμού θα εδραιωθεί αργότερα, δηλ. των παραστάσεων αρχαίου δράματος στα αρχαία θέατρα. Η πρώτη αυτή προσπάθεια αναβίωσης αρχαίου δράματος θα διακοπεί βίαια από τους πολέμους που ακολούθησαν μέχρι το 1954, δεκαέξι χρόνια μετά, οπότε εγκαινιάστηκε το Φεστιβάλ Επίδαυρου.

Παρακολουθούμε πλάνα από την παράσταση της «Ηλέκτρας» του Σοφοκλή στο αρχαίο θέατρο της Επίδαυρου που ανέβηκε από το Εθνικό Θέατρο τον Σεπτέμβριο του 1938. Πρόκειται για την πρώτη παράσταση αρχαίου δράματος στην Επίδαυρο στα νεότερα χρόνια. Περιλαμβάνονται πλάνα σπάνιου αρχειακού κινηματογραφικού υλικού από το αρχαίο θέατρο της Επίδαυρου και την προσέλευση των θεατών και τις κερκίδες, πλάνα του **Κωστή Μπασιτιά**, διευθυντή του Βασιλικού (νυν Εθνικού) Θεάτρου, με τον **Αλέξη Μινωτή** κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας για την παράσταση, με τον προσωπάρχη του Εθνικού Θεάτρου, Μιλτιάδη Λιδωρίκη, ενώ εκφωνεί λόγο πριν από την έναρξη της παράστασης, της **Κατίνας Παξινού** και φωτογραφίες των άλλων συντελεστών της παράστασης. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι φωτογραφίες του **Δημήτρη Μητρόπουλου** με τους συντελεστές της παράστασης, καθώς και των χειρόγραφων σημειώσεων του για την Κατίνα Παξινού. Ακούγεται απόσπασμα από μεταγενέστερη ηχογράφιση της Κατίνας Παξινού στο ρόλο της Ηλέκτρας. Οι κινηματογραφικές λήψεις είναι του Τάσου Μελετόπουλου.

Το απόσπασμα προέρχεται από την εκπομπή της EPT **«Αναζητώντας τη Χαμένη Εικόνα»**, παραγωγή της Ομάδας Cinetic, παραγωγής 1990.

Αφήγηση: Δημήτρης Καταλειφός, Υβόννη Μαλτέζου, Έρευνα: Γ. Ζεβελάκης, Σκηνοθεσία: Ομάδα CINETIC

Το αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου, που έχει χαρακτηριστεί ως μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς από την UNESCO, θεωρείται το τελειότερο αρχαίο ελληνικό θέατρο από άποψη ακουστικής και αισθητικής. Κατασκευάστηκε από τον αρχιτέκτονα Πολύκλειτο τον Νεότερο σύμφωνα με όσα αναφέρει ο Πausanias με την μέγιστη χωρητικότητα θεατών στην Επίδαυρο να φτάνει τους 13.000 – 14.000 και την παράσταση «Ηλέκτρα» του Σοφοκλή να αποτελεί την πρώτη παράσταση της σύγχρονης εποχής της.

Φωτογραφία από τα έργα αναστήλωσης της δυτικής πύλης του Αρχαίου Θεάτρου της Επιδαύρου. Αρχείο της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας.

Φωτογραφία: Αργολική Αρχαιολογική Βιβλιοθήκη Ιστορίας και Πολιτισμού

Λίγη ιστορία

Το αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου φιλοξενούσε τους μουσικούς, ωδικούς και δραματικούς αγώνες που συμπεριλαμβάνονταν στη λατρεία του Ασκληπιού ενώ επίσης, χρησιμοποιήθηκε και ως μέσο θεραπείας των ασθενών, καθώς υπήρχε η πεποίθηση πως η παρακολούθηση δραματικών παραστάσεων είχε ευεργετικά αποτελέσματα για την ψυχική και σωματική υγεία των ασθενών. Στη σύγχρονη εποχή η Επίδαυρος αποκαλύφθηκε ολοκληρωτικά ύστερα από ανασκαφές που πραγματοποίησε ο αρχαιολόγος Παναγιώτης Καββαδίας, υπό την αιγίδα της Αθηναϊκής Αρχαιολογικής Εταιρείας, κατά το διάστημα 1881-1926. Λίγα χρόνια αργότερα και συγκεκριμένα το 1938 ξεκίνησαν οι παραστάσεις της σύγχρονης εποχής στην Επίδαυρο με πρώτη παράσταση να ήταν η «Ηλέκτρα» του Σοφοκλή από το τότε Βασιλικό, μετέπειτα Εθνικό Θέατρο σε μετάφραση Ιωάννη Γρυπάρη και σκηνοθεσία του Δημήτρη Ροντήρη.

Στην παράσταση αυτή πρωταγωνιστούσε η Κατίνα Παξινού (Ηλέκτρα), ο Θάνος Κωτσόπουλος (Ορέστης), η Ελένη Παπαδάκη (Κλυταιμνήστρα), ο Νικόλαος Ροζάν (Παιδαγωγός) και άλλοι. Τότε η Επίδαυρος δεν είχε πολλές παροχές όπως για παράδειγμα σκηνικά και φωτισμό, με αποτέλεσμα το μοναδικό φως που μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν να ήταν το φυσικό φως του απογεύματος. Παρά τις δυσκολίες στην παραγωγή η παράσταση είχε μείνει στην ιστορία ενώ μέσα στον επόμενο χρόνο ο θίασος περιόδευσε από την Αλεξάνδρεια και το Κάιρο της Αιγύπτου μέχρι την Φρανκφούρτη, το Λονδίνο και το Βερολίνο.

Όπως έγραφαν οι εφημερίδες της εποχής:

Ανέζησε η Σοφοκλείος Τραγωδία, ανέζησε η Ηλέκτρα εμπρός εις το πολυάριθμον κοινόν που εξεκίνησε όχι μόνον από τας Αθήνας δια να παρακολουθήση την υψηλήν αυτήν μυσταγωγίαν αλλά και από πολλάς γειτονικάς της Επιδαύρου γωνιάς της Πελοποννήσου.

Τη διοργάνωση της ιστορικής εκείνης παράστασης είχε αναλάβει η Περιηγητική Λέσχη, έχοντας ως στόχο την καθιέρωση, στη συνέχεια, «σεζόν Επιδαύρου». Οι παραστάσεις σταμάτησαν στο δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Το 1954 ξεκίνησε το οργανωμένο πλέον φεστιβάλ Επιδαύρου και καθιερώθηκε το 1955 το οποίο συνεχίζεται μέχρι και σήμερα.

11 Σεπτεμβρίου: Ημέρα σταθμός για Παπαδάκη, Κοτοπούλη, και Κατσέλη

11 Σεπτεμβρίου 1938. Επίδαυρος, «Ηλέκτρα».
Η Κατίνα Παξινού (αριστερά) και η Ελένη Παπαδάκη (δεξιά).

Του Παναγιώτη Μήλα

Και οι τρεις μεγάλες, και οι τρεις αλησμόνητες μέσα από τις ερμηνείες τους, και μέσα από τα κείμενα που έχουν γραφτεί για αυτές, αλλά και με βάση τις διηγήσεις εκείνων που είχαν την τύχη να τις δουν στη σκηνή.

Μαρίκα Κοτοπούλη, Κλυταιμνήστρα
το 1918.

Ελένη Παπαδάκη, Κλυταιμνήστρα το
1938.

Αλέκα Κατσέλη, Κλυταιμνήστρα το
1981.

Οι τρεις αυτές Ελληνίδες ήταν: Η **Ελένη Παπαδάκη**, η **Μαρίκα Κοτοπούλη** και η **Αλέκα Κατσέλη**. Η κοινή ημερομηνία και των τριών είναι η «**11η Σεπτεμβρίου**», ενώ ο συνδεδειγμένος κρίκος επάνω στη σκηνή ήταν η «**Κλυταιμνήστρα**», ένας ρόλος-σταθμός και για τις τρεις.

* **11 Σεπτεμβρίου του 1938**, έγινε η πρώτη μετά την αρχαιότητα παράσταση Αρχαίου Δράματος στην Επίδαυρο: Η «**Ηλέκτρα**» του Σοφοκλή από το Εθνικό Θέατρο, σε σκηνοθεσία Δημήτρη Ροντήρη, μουσική από τον Δημήτρη Μητρόπουλο. Ηλέκτρα η Κατίνα Παξινού, Ορέστης ο Θάνος Κωτσόπουλος και Κλυταιμνήστρα η Ελένη Παπαδάκη.

* **11 Σεπτεμβρίου του 1954** πέθανε η Μαρίκα Κοτοπούλη αιφνιδίως από καρδιακή ανακοπή στην Αθήνα, σε ηλικία 67 ετών. Συμμετέχοντας σε κλιμάκιο του Βασιλικού Θεάτρου ερμήνευσε το ρόλο της Κλυταιμνήστρας στην «Ορέστεια» του Αισχύλου, σε σκηνοθεσία του Δημήτρη Ροντήρη. Οι παραστάσεις δόθηκαν από τις 7.9.1949 – 14.10.1949 στο Ηρώδειο. Τότε τιμήθηκε με το ανώτατο παράσημο της χώρας από τον βασιλιά Παύλο.

* **11 Σεπτεμβρίου του 1994**, πέθανε η Αλέκα Κατσέλη, σε ηλικία 77 ετών. Στις 9 Ιουλίου του 1972 ερμήνευσε τον ρόλο της Κλυταιμνήστρας στην «Ηλέκτρα» του Σοφοκλή, σε σκηνοθεσία Σπύρου Α. Ευαγγελάτου και με την Αντιγόνη Βαλάκου στον ομώνυμο ρόλο.

Δuo λόγια για τις τρεις κορυφαίες Ελληνίδες ηθοποιούς

* Η **Ελένη Παπαδάκη** (4 Νοεμβρίου 1908 – 21 Δεκεμβρίου 1944) διέπρεψε σε ποικίλους ρόλους.

Το πέρασμά της από την ελληνική σκηνή άφησε ένα μυθικό αποτύπωμα οριακό και ανεπανάληπτο και ήδη σε ηλικία 36 ετών κατόρθωσε να οικοδομήσει ένα μέγιστο παράδειγμα ολοκληρωμένου καλλιτέχνη. Δολοφονήθηκε με τρόπο φρικτό στα Δεκεμβριανά.

* Η **Μαρίκα Κοτοπούλη** (3.5.1887 – 11.9.1954) διακρίθηκε περισσότερο ως τραγωδός στα έργα ξένων κι Ελλήνων κλασικών συγγραφέων. Πρωταγωνίστησε, ωστόσο, σε πολλά διαφορετικά θεατρικά είδη, ανάμεσά τους η κομεντί και η φάρσα. Η ερμηνεία της σε έργα σύγχρονων συγγραφέων θεωρείται ανεπανάληπτη. Μολονότι δεν διακρινόταν για την εξωτερική της εμφάνιση, κέρδισε το θαυμασμό με τη γοητεία που εξέπεμπε, καθώς και με τη σπιρτάδα του μυαλού και τη δημιουργικότητα της σκέψης της.

* Η **Αλέκα Κατσέλη** (19.10.1917 – 11.9.1994) υπήρξε σπουδαία δραματική Ελληνίδα ηθοποιός και διπλωματούχος καλλιτέχνης του χορού. Γεννήθηκε στην Αθήνα. Στη θεατρική σκηνή εμφανίσθηκε για πρώτη φορά στο Θέατρο Τέχνης το 1942, στη διάρκεια της Κατοχής. Μετά την απελευθέρωση, και ύστερα από μια σειρά επιτυχιών της, προσλήφθηκε το 1945 στο Εθνικό Θέατρο από τη σκηνή του οποίου και έκανε την πρώτη της εμφάνιση ως Πόρτσια στο έργο «Έμπορος της Βενετίας» του Σαίξπηρ σε διδασκαλία του λίγο αργότερα συζύγου της σκηνοθέτη Πέλου Κατσέλη.

11 Σεπτεμβρίου 1938
Η πρώτη παράσταση
αρχαίου δράματος στην Επίδαυρο

[Κωστή Μπαστιά](#), διευθυντή του Βασιλικού Θεάτρου, με τον Αλέξη Μινωτή

Επίδαυρος, 11 Σεπτεμβρίου 1938
Η πρώτη παράσταση μετά την
αρχαιότητα

Η Πρώτη κόρη του Εθνικού Κυβερνήτη Ιωάννου Μεταξά, [Λουκία](#), συνομιλεί με τον [Κωστή Μπαστιά](#)

Χρονολογική ενημέρωση ανάπτυξης ιστοχώρου
Ομιλίες - Δημοσιεύσεις - Αναρτήσεις στοιχείων
Άλλες δραστηριότητες – Ανακοινώσεις

https://www.ioannismetaxas.gr/Website_enrichment_main.html